

Piaci szerkezetek 1. zh

Fogalomtár (2018.)

Arbitrázs: Azokon a piacokon, ahol a vállalatok árdiszkriminációval próbálkoznak, az árunak a fogyasztók közötti újraeladását jelenti, mely meghiúsítja a különböző árak kiszabására irányuló törekvéseket.

Árdiszkrimináció: Nem egységes árképzés. Különböző (nettó) árakon történő értékesítés egy termékből legalább két különböző fogyasztó számára, melyet nem magyaráz költségkülönbség.

Árukapcsolás: Az az eljárás, melynek során egy áru megvásárlása csak egy másik, (gyakran vele szorosan összefüggő, illetve kiegészítő kapcsolatban lévő) áru megvásárlásával együtt lehetséges.

Átlagköltség: Egy megtermelt termékegységre jutó összköltség.

Csomagban történő értékesítés: Két vagy több termék egy, a termékeket meghatározott mennyiségben tartalmazó csomagban történő árusításának gyakorlata.

Egységes árazás: Olyan árképzés, amelynél az áru valamennyi egységét azonos áron értékesítik.

Egyszerű összecsomagolás: Két vagy több termék meghatározott mennyiségének egy csomagban történő értékesítése a termék egyedi vásárlási lehetősége nélkül.

Elsőfokú árdiszkrimináció: Olyan árképzési forma, amely lehetővé teszi a vállalatnak, hogy valamennyi általa eladott termékegységért a fogyasztó maximális fizetési hajlandóságával egyenlő árat számoljon fel.

Elsüllyedt költség: Belépési költség, amely a piacról való kilépéskor nem térül meg.

Fogyasztói többlet: Egy fogyasztó számára az a különbség, amely az illető adott jószágmennyiségre vonatkozó maximális fizetési hajlandósága és az ezért a mennyiségért valóságosan felszámított összeg között van. Piaci szinten az összes fogyasztó egyedi többletének összege.

Harmadfokú árdiszkrimináció: Árképzési mód, amelynek során a különböző típusú fogyasztóknak különböző egységárat szabnak meg.

Határbevétel: Az összbevétel változása egységnyi többletmennyiség értékesítése esetén.

Határköltség: Az összköltség változása egységnyi többletmennyiség termelése esetén.

Herfindahl–Hirschman-index: Az iparági koncentráció egyik mérőszáma. Az iparágban lévő összes vállalat piaci részesedésének négyzetösszegével egyenlő.

Holtteherveszteség: A maximálisan elérhető fogyasztói és termelői többlet, valamint az adott körülmények között elért fogyasztói és termelői többlet különbsége.

Kétrészes árképzés: Olyan árképzés, amely egy a vásárolt mennyiségtől független fix (belépési vagy használati) díjból és egy egységárból áll a fogyasztó által ténylegesen vásárolt mennyiségre.

Kevert árukapcsolás: Két vagy több termék csomagban történő értékesítésének gyakorlata a termék egyedi vásárlási lehetőségének meghagyásával.

Kiegészítő termékek: Olyan termékek, amelyeknek a fogyasztók vagy vállalatok az együttes fogyasztását preferálják.

Koncentrációs ráta (koncentrációs hányados): Az n vállalatra vonatkozó koncentrációs ráta az n legnagyobb piaci részesedésű vállalat által kézben tartott összes piaci részesedést méri.

Költségekben megmutatkozó komplementaritás (költség-komplementaritás): Az egyik termék termelésének növelése csökkenti egy másik termék termelési költségeit.

Legkisebb hatékony méret (MES): Egy vállalat (üzem) minimális hatékony mérete az a legkisebb kibocsátási szint, amelyet termelni képes úgy, hogy minimalizálja hosszú távú átlagköltségét.

Lerner-index (ár-költség rés): Az ár és a határköltség egymástól való relatív eltérése. A piaci erő mérőszáma. Azt méri, hogy a piaci kimenet mennyire különbözik az ideális versenyzői esettől.

Másodfokú árdiszkrimináció: Olyan árképzés, amelyet akkor alkalmaznak, ha a vállalat tudja, hogy az általa kiszolgált fogyasztók különböző típusokhoz tartoznak, de nem képes a fogyasztók konkrét típusuk szerinti megkülönböztetésére. Tipikus esete a mennyiségi árengedmény a magas kereslettel rendelkező fogyasztóknak.

Méretgazdaságosság: Olyan helyzet, amelyben a kibocsátás növekedésével csökken az átlagköltség. A méretgazdaságosságot gyakorta mérik az összköltség kibocsátásra vonatkozó rugalmasságának reciprokával.

Monopólium: Az adott piacon csak egy vállalat működik.

Nettó ár: Egy differenciált termék ára a megkülönböztetés költségének levonásával.

Ösztönzési korlát: Az a korlát, amely mellett bármilyen ár-mennyiség kombináció képes felkelteni a magas fizetési hajlandóságú fogyasztók figyelmét. Legalább úgy kell meghatározni az ösztönzési korlátot, hogy akkora fogyasztói többletet kínáljunk vele a magas fizetési hajlandóságú fogyasztóknak, mint amekkorát az eredetileg az alacsony fizetési hajlandóságú fogyasztók számára kidolgozott ár-mennyiség csomag jelentene nekik.

Profit: Egy vállalat összbevételének és összköltségének különbsége.

Rezervációs ár: A legmagasabb ár, amit a fogyasztó adott termék egy egységéért fizetni hajlandó.

Sugármenti átlagköltség: Több termék termelése esetén a termékek ugyanazon arányú keverékének átlagköltsége. A sugármenti átlagköltség a teljes költség és az összkibocsátás hányadosa, feltéve, hogy a termékek kibocsátási aránya állandó minden termelési szint mellett.

Szerkezet-Magatartás-Teljesítmény paradigma: A piacelmélet egy korai paradigmája, amely szerint a piaci szerkezet meghatározza a piaci viselkedést, az pedig meghatározza a piac teljesítményét.

Társadalmi/teljes többlet (jólét): A fogyasztói és termelői többlet összege.

Termelői többlet: Egy vállalat esetében adott jószágmenyiség eladásáért kapott összeg és a jószágmenyiség megtermelésének (változó) költsége közötti különbség. Piaci szinten az összes termelő egyedi többletének összege.

Természetes monopólium: Olcsóbb, ha a piacon a teljes mennyiséget egyetlen vállalat termeli, mint ha ezt a mennyiséget két vagy több vállalat termelné.

Választékgazdaságosság: Olyan helyzet, amelyben olcsóbb a termékek egy csoportjának gyártása egyetlen többtermékes vállalatban a két vagy több szakosodott vállalatban gyártásnál.